

Företagsledning

Del 1 Företaget i samhället

Del 3 Organisation och produktion

ME1004

Industriell Ekonomi GK

2011 Period 3

KTH Industriell teknik
och management

Thorolf Hedborg

1

Vad är ett företag?

Nationalencyklopedin

Ett företag är en organisation som samordnar arbetskraft, realkapital, teknik, information och kunskap för att producera varor och tjänster.

Förenklat

Ett företag är en organisation som samordnar resurser för att producera varor och tjänster.

2

Värdeskapande företag

Krav

Företag skall vara effektiva

Yttre effektivitet "Göra rätt saker"

Inre effektivitet "Göra saker rätt"

Företag skall vara innovativa

Utveckla produkter, metoder, teknik mm

Företag skall ha legitimitet

Upprätthålla förtroendet från alla intressenter

Företag har ett vinstsyfte

Vinstmaximering enligt nationalekonomisk teori

3

Planekonomi

Socialism

Resursfördelningen samordnas huvudsakligen inom en statlig, central planmyndighet.

Planekonomi förekommer framför allt i socialistiska och kommunistiska länder.

Vanligen äger staten produktionsresurserna.

4

Marknadsekonomi

Kapitalism

Valfrihet	Kunderna väljer fritt
Konkurrens	Tillgodose kundernas efterfrågan
Vinstintresse	Företagens drivkraft
Fri prisbildning	Bestäms av utbud och efterfrågan
Fri företagsetablering	Inga hinder att etablera företag
Effektivitet	Effektiv produktion är överlevnadskrav
Marknadsmekanismen	Växelspelet utbud – efterfrågan

5

Marknadsstyrd resursfördelning

The Invisible Hand

Marknadsmekanismen

Växelspel mellan utbud och efterfrågan.

Behovstillfredsställelse av de effektiva företagen.

Resursanvändningen "styrs av den osynliga handen".

6

Marknadsekonomi

Kritik

Ojämn förmögenhetsfördelning

Resurseffektivt men skapar rika & fattiga människor

Informationsbrist

Kunden kan inte handla rationellt (reklampåverkan)

Ekonomiska kriser

recession (övergående lågkonjunktur) =>

depression (långvarig lågkonjunktur)

Monopolistiska tendenser

storbolag

Negativa externa effekter

miljöförstöring

7

Blandekonomi

Reglerad marknadsekonomi

Kollektiva produkter

Försvar, sjukvård mm

Kapitalintensiv verksamhet

Infrastrukturen, exempelvis järnvägen

Fördelningspolitiska mål

Utbildning

8

Lagar & förordningar

Blandekonomi

Lagar som reglerar relationen till kunder och konkurrenter

Konkurrenslagen

Marknadsföringslagen

Konsumentköplagen

m fl

Lagar som reglerar relationen till
stat och kommun

Skattelagar

Miljölagar

Socialförsäkringslagen

m fl

Lagar som reglerar relationen till
arbetstagarparten

Medbestämmandelagen

Semesterlagen

Arbetsmiljölagen

m fl

Företaget AB

Lagar som reglerar relationen till finansiärer och ägare

Aktiebolagslagen

Bokföringslagen

Årsredovisningslagen

m fl

9

Intressenter

Företaget

Kunder

Produkterna

Ägare

Kapitalavkastning

Anställda

Lön

Företagsledning

Självförverkligande

Leverantörer

Betalning

Långgivare

Ränta

Samhälle

Skatter

10

Verksamhetstyper

Företag

Serviceföretag

exempel

SJ

Producerande
företag

Förädlande
företag

Grossist-
företag

Detaljist-
företag

Konsument

exempel

LKAB

exempel

SSAB

exempel

Tibnor

exempel

Järnhandlarna

11

Juridisk form

Bolag

Enskild firma *en person*

fysisk person

Ekonomisk förening *flera delägare*

juridisk person

Handelsbolag *solidariskt ansvar*

juridisk person

Kommanditbolag *komplementär*

juridisk person

Aktiebolag (publ) *måste ha VD*

juridisk person

Aktiebolag (privat) *kan ha VD*

juridisk person

12

Företagsstart

Associationslagar

Aktiebolag anmäls till Bolagsverket med följande handlingar:

Bolagsverkets anmälningsblankett

Stiftelseurkund

Bolagsordning

Bankkvitto på insatt aktiekapital

Check (registreringsavgiften)

Bolagsverket

kommer från Patent- & registreringsverket (PRV)

13

Aktiebolag

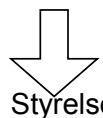
Organ

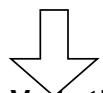
Bolagsstämma
(Årsstämma)

Revisorer

Styrelse

Verkställande direktör

14

Koncern

Moderbolag

Moderbolag

äger $\geq 50\%$ av varje

dotterbolag

VD för moderbolaget är koncernchef

15

Koncern

Group

Bolagsstämma	Shareholders meeting
Styrelse	Board
Styrelseordförande	Chairman of the board (COB)
Koncernchef	Chief Executive Officer (CEO)
Finanschef	Chief Financial Officer (CFO)
Verkställande direktör (VD)	President
Vice VD	Executive Vice President
Produktionsdirektör	Vice President - Production
Revisor	Auditor

16

Upplösning

Företag

Likvidation	<i>frivillig handling</i>
Konkurs	<i>halva AK förbrukat, Tingsrätten</i>
	Ackordsuppgörelse
Fusion	<i>sammanslagning</i>

17

Strukturrationalisering

Koncentrationstendenser

Gruvindustrin
LKAB & Boliden

Cementindustrin
Cementa

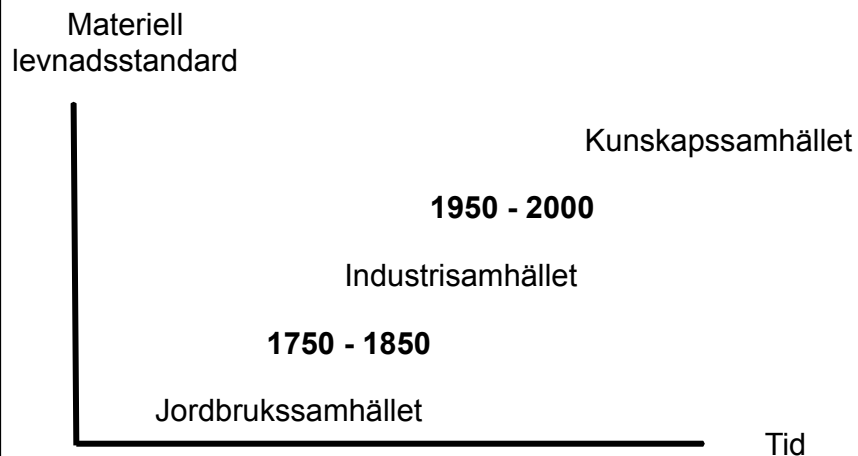
Dryckesvaruindustrin
Carlsberg & Spendrups

Handelsstålindustrin
SSAB

18

Industriell utveckling

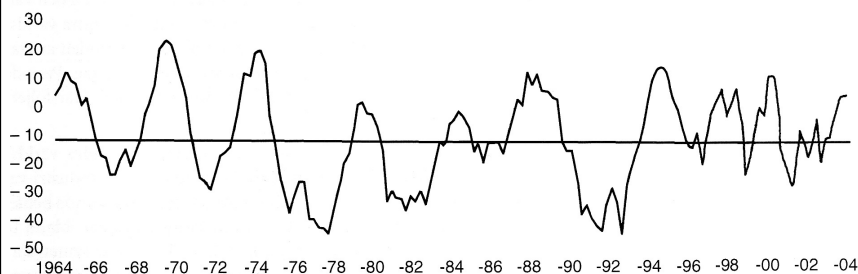
Sverige

19

Industrikonjunktur

Sverige 1964-2002

20

Arbetsgivare

Lagar

Förhandlingar

Kollektivavtal

Företagsdemokrati

- Anställningsskydd
- Facklig förtroendeman
- Medbestämmande (MBL)
- Arbetsmiljölagen
- Styrelserepresentation

21

Uppsägning

Avsked

Uppsägning pga arbetsbrist

Arbetsbrist Turordning (kan bortförhandlas)

Uppsägning pga personliga skäl

Kompetensbrist

Kriminell handling => Avsked

Avtalsslutande fackförbund förhandlar =>
(ej fackansluten) Tingsrätt =>

AD

AD

22

Produktion

Tillverkning

Hantverk yrkeskunnande

Skråväsende kompetenser samlas och utvecklas

Serieproduktion inlärningskurvan används

Massproduktion standardisering och kontroll

23

Massproduktion

Fordism

Henry Ford (1863 - 1947)
tillskrev Encyclopedia
Britannica 1923 att ordet
fordism skulle ändras till
Mass Production

Utbytbarhet

Lika komponenter

Rationell produktion

Löpande band

24

Scientific Management

Taylorism

Frederick Taylor 1856-1917

Arbetsfördelning
långt driven

Specialisering
av arbetsuppgifter

Övervakning
med stark kontroll

Korta
arbetscykler

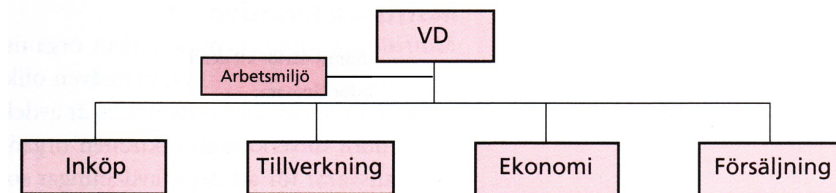

25

Funktionsorganisation

Hierarkisk

Linje-Stabsorganisation

Varje medarbetare rapporterar till en chef

26

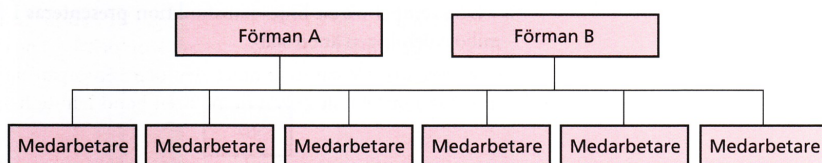
Funktionell organisation

ex KTH

exempel

Prefekt
administrativa frågor

Professor
ämnesfrågor

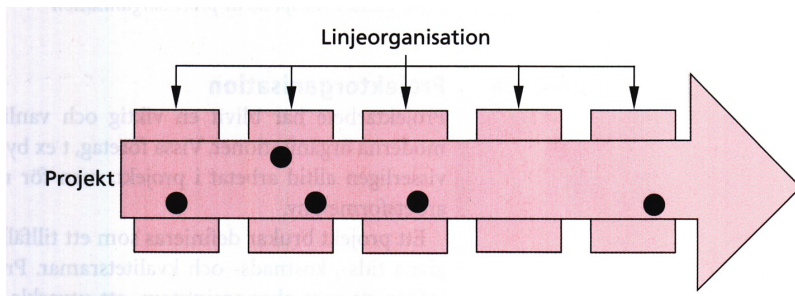

Medarbetare rapporterar till ansvariga chefer

27

Projektorganisation

Projektdeltagande

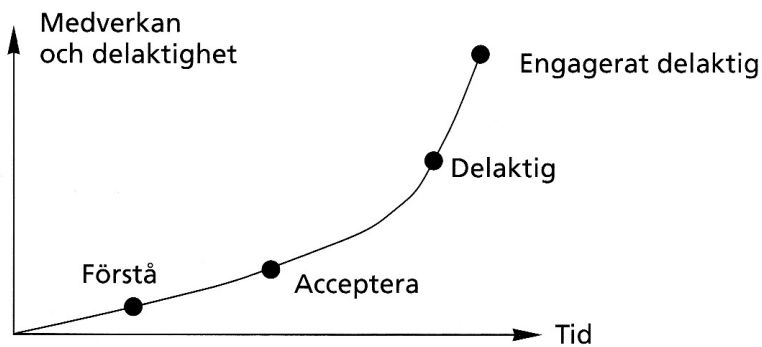

Medarbetare i linjen arbetar hel- eller deltid i projektet.
Ett projekt har alltid en tidsbegränsning.

28

Förbättringsgrupper

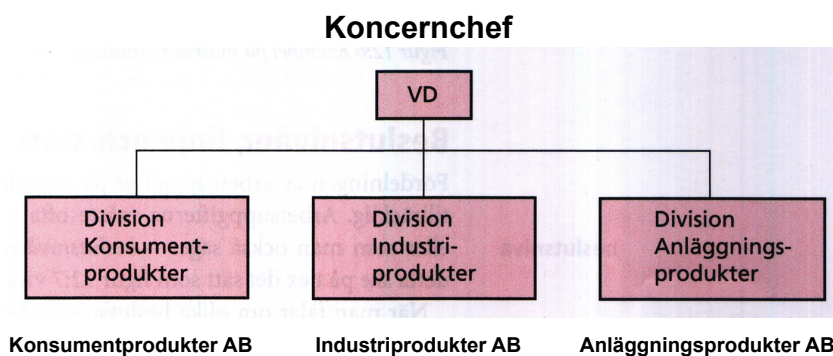
Delaktighet

29

Divisionsorganisation

Bolagiseras => Koncern

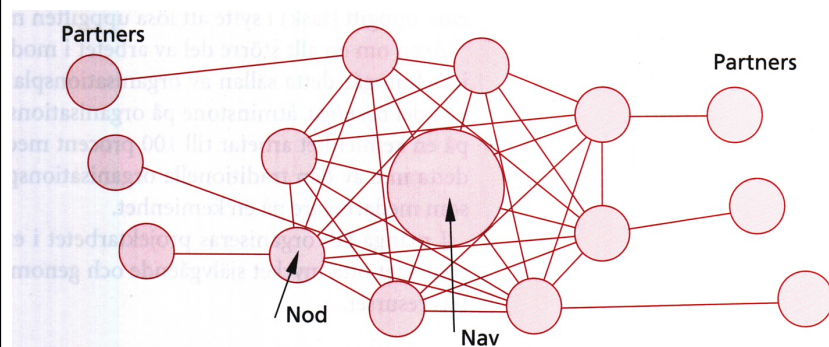

När divisionerna bolagiseras bildas en koncern.
Koncernbildningar genomfördes under 1980-talet,
exempelvis ASEA & Sandvik.

30

Nätverksorganisation

Virtuell organisation

Normalt finns en koordinator, navet.

31

Målformulering

Nivåer

Företagsnivå 20 % avkastning på investerat kapital
medel **täckningsbidrag på 3 Mkr**

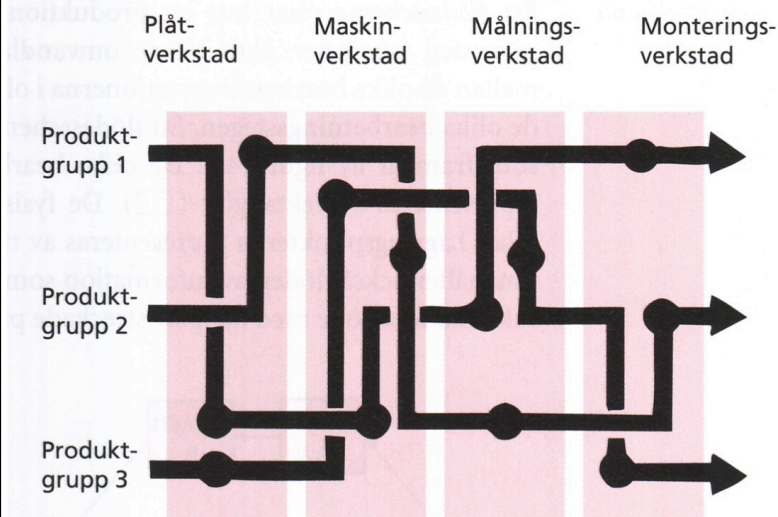
Avdelningsnivå täckningsbidrag på 3 Mkr
medel **försäljning av 15 000 st**

Individnivå försäljning av 15 000 st
medel **500 säljbesök**

32

Funktionsinriktad

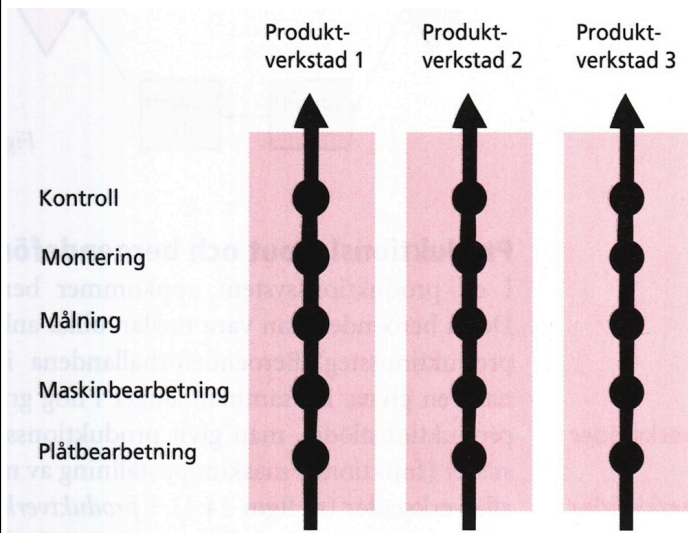
Verkstadslayout

33

Produktverkstäder

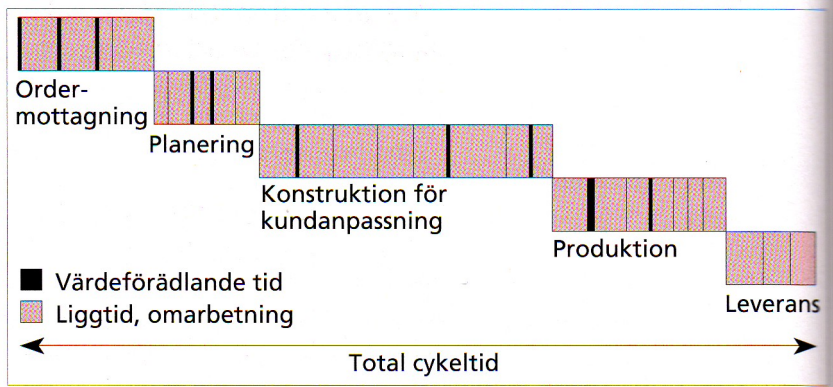
Arbetsgrupper

34

Produktionsprocess

Genomloppstider

35

Kommunallagen vs. Aktiebolagslagen

Ansvar

Tjänstemän
finns inte i
kommunal-
lagen

36